



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ



ΤΕΙ Κρήτης



LaHeRS



LaHeRS

Εργαστήριο Μελέτης Συμπεριφορών Υγείας και Οδικής Ασφάλειας
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης
Τηλ.: 2810 379516 • 2810 379518 • 2810 379528
Ιστότοπος: <http://lahers.seyp.teicrete.gr>



ΟΔΗΓΟΣ ΜΟΝΟΤΟΝΕΪΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ



Το Εργαστήριο Μελέτης Συμπεριφορών Υγείας και Οδικής Ασφάλειας του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Κρήτης έχει σκοπό τη μελέτη των κοινωνικών προβλημάτων καθώς και την προαγωγή της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας του γενικού πληθυσμού. Ανάμεσα στους επιμέρους στόχους του εργαστηρίου είναι η μελέτη και πρόληψη της διαπροσωπικής βίας με εστίαση στις διαφορετικές μορφές ενδοοικογενειακής βίας, η εκτίμηση και καταγραφή του επιπέδου υγείας ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, η μελέτη των κοινωνικών προσδιοριστών της υγείας, η αναζήτηση παραγόντων κινδύνου σε κυρίαρχα προβλήματα δημόσιας υγείας και η διερεύνηση των συμπεριφορών διακινδύνευσης κατά την οδήγηση.

Ο παρόν οδηγός σχεδιάστηκε για τις ανάγκες του έργου «Αποκεντρωμένες προμήθειες τροφίμων και βασικής υλικής συνδρομής, διοικητικές δαπάνες και παροχή συνοδευτικών μέτρων 2015-2016» του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ), το οποίο υλοποιείται από την Περιφέρεια Κρήτης σε συνεργασία με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Κρήτης. Σκοπός του οδηγού είναι η ενημέρωση των μονογονέων για τα δικαιώματά τους και η καθοδήγησή τους ως προς τη διαχείριση των ψυχοκοινωνικών αναγκών τους.

ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Μονογονέας θεωρείται εκείνος που έχει την αποκλειστική επιμέλεια των παιδιών έως και τη συμπλήρωση του 25^{ου} έτους της ηλικίας τους. Παιδιά μονογονεϊκής οικογένειας είναι εκείνα τα οποία έχουν μεγαλώσει μόνο με τον έναν γονέα, έχουν δικαίωμα χρήσης αυτής της ιδιότητας για κάθε νόμιμη χρήση έως το 30^ο έτος της ηλικίας τους, όπως ορίζει και ο παρακάτω νόμος:

Με την παράγραφο 6 του άρθρου 29 του Νόμου 3838/2010 (ΦΕΚ 49/Α/24.3.2010) προσδιορίζεται επακριβώς η ιδιότητα του γονέα και του τέκνου μονογονεϊκής οικογένειας, η οποία αποτελεί βαθμολογούμενο κριτήριο στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και συμβάσεων μίσθωσης έργου, ως εξής:

i. Γονέας μονογονεϊκής οικογένειας νοείται ο γονέας εκείνος ο οποίος κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης πρόσληψης ασκεί εν τοις πράγμασι και κατ' αποκλειστικότητα ή μετά από σχετική ανάθεση τη γονική μέριμνα ενός ή περισσότερων ανήλικων τέκνων. Το δικαίωμα αυτό ασκείται από τον γονέα και μετά την ενηλικίωση των τέκνων και μέχρι τη συμπλήρωση του 25^{ου} έτους της ηλικίας τους.

ii. Τέκνα μονογονεϊκής οικογένειας είναι εκείνα τα οποία μέχρι την ενηλικίωσή τους είχαν τον ένα μόνο γονέα τους. Στην περίπτωση αυτή υπάγονται και τα τέκνα τα οποία στερήθηκαν και τους δύο γονείς πριν την ενηλικίωσή τους.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΟΝΟΓΟΝΕΩΝ

- Μονογονεϊκή οικογένεια με έναν ανύπαντρο γονέα
- Μονογονεϊκή οικογένεια λόγω διαζυγίου
- Μονογονεϊκή οικογένεια λόγω απώλειας γονέα

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

A. ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Νομική εξομοίωση της άγαμης μητέρας με την έγγαμη ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις

B. ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- **Άδειες**
Μονογονείς εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα δικαιούνται:
Γονική άδεια ανατροφής τέκνου διάρκειας έως επτά (7) μήνες χωρίς αποδοχές (Ν. 2639/98).
Άδεια με αποδοχές έξι (6) εργάσιμων ημερών τον χρόνο, η οποία αυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων (Εθνική Σύμβαση Εργασίας 2002-2003).
Μονογονείς εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα δικαιούνται:
Αύξηση του κατά μία ώρα μειωμένου ωραρίου επιπλέον κατά έξι (6) μήνες και της συνεχόμενης άδειας ανατροφής κατά ένα (1) μήνα (Ν. 3528/07).

- **Επίδομα γάμου**

Δικαιούνται οι άγαμοι μονογονείς που εργάζονται τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα (Ν. 1849/1989).

- **Διαγωνισμοί, μοριοδότηση και μεταθέσεις**

Άγαμες μητέρες και παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών παίρνουν περισσότερα μόρια για διεκδίκηση δημοσίων θέσεων (Ν. 2190/94) και ο συντελεστής βαρύτητας για τις μεταθέσεις προσαυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων (Ν. 3528/2007).

- **Διαθεσιμότητα στο δημόσιο**

Εξαιρούνται οι μονογονεϊκές οικογένειες από τη διαθεσιμότητα στο δημόσιο.

- **Συνταξιοδότηση**

Οι πολύτεκνοι μονογονείς δικαιούνται συνταξιοδότηση λόγω γήρατος μετά από είκοσι (20) χρόνια ασφάλισης (Ν. 2084/92).

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ - ΔΑΝΕΙΑ

- Δικαιούνται ενίσχυση εισοδήματος οι μονογονεϊκές οικογένειες που κατοικούν σε ορεινές ή μειονεκτικές περιοχές (Ν. 3016/2002).
- Μειωμένη φορολογία τέκνων σε περίπτωση απόκτησης περιουσίας από γονική παροχή (Ν. 3427/05).
- Ευνοϊκότερο επιτόκιο δανεισμού

Δ. ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

- Επίδομα απροστάτευτου τέκνου 44€/μήνα από τον Δήμο σε παιδιά που στερούνται της πατρικής προστασίας για οποιοδήποτε λόγο, μέχρι συμπλήρωσης του 16^{ου} έτους της ηλικίας τους.
- Ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων 40€/μήνα από ΟΓΑ σε μονογονεϊκές οικογένειες που έχουν μέχρι δύο εξαρτώμενα τέκνα.
- Ειδικό επίδομα τριτέκνων και πολυτέκνων μονογονεϊκών οικογενειών το οποίο ορίζεται από τον ΟΓΑ σε πεντακάσια (500) ευρώ ανά έτος για κάθε τέκνο (Ν. 3454/06).
- Σχολικό επίδομα τριακοσίων (300) ευρώ ανά έτος σε κάθε παιδί - μαθητή έως δεκαέξι (16) χρόνων (Ν. 3879/2010).



- Επίδομα μητρότητας ανασφάλιστων γυναικών 440,20€ (Ν. 1302/1982).
- Επίδομα τριτέκνων - πολυτέκνων μονογονεϊκών οικογενειών από τον ΕΔΟΕΑΠ.



Ε. ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

- Μειωμένη στρατιωτική θητεία για τέκνα μονογονεϊκών οικογενειών - οκτώ (8) μήνες (Ν. 3421/05)

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

ΣΤ. ΠΑΙΔΕΙΑ

- Οι μονογονεϊκές εκπαιδευτικοί που έχουν την επιμέλεια τριών (3) παιδιών:
- Διορίζονται σε θέσεις εκπαιδευτικών χωρίς να συμμετάσχουν σε διαγωνισμό του ΑΣΕΠ (Ν. 3255/04).
- Μετατίθενται σε περιοχές πρώτης επιλογής τους (Π.Δ. 50/1996).
- Παίρνουν τα μόρια του γάμου στις μεταθέσεις εκπαιδευτικών (Π.Δ. 39/1998).

Ζ. ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

- Ευνοϊκότερη δυνατότητα μεταγραφής σε ορφανά ή μη αναγνωρισμένα τέκνα άγαμων μητέρων (Ν. 4264/2014)
- Δυνατότητα μετεγγραφής για τέκνα μονογονεϊκών οικογενειών με ετήσιο εισόδημα του γονέα έως 9.000€ (Ν. 4186/2013)



Η. ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

- Προτεραιότητα εγγραφής παιδιών μονογονεϊκών οικογενειών στους Παιδικούς Σταθμούς των ΟΤΑ, του ΠΙΚΠΑ, του ΕΟΠ, του Ιδρύματος Βρεφονηπιακών Σταθμών Αθηνών, Λάρισας και Θεσσαλονίκης (ΦΕΚ Β' 497/22-4-2002).
- Απαλλαγή από τροφεία δημοτικών παιδικών σταθμών σε μονογονεϊκές οικογένειες με ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έως 20.000€.

Θ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- Οι μονογονεϊκές και τα τέκνα τους δικαιούνται κάθε έτος δελτίο κοινωνικού τουρισμού.

Ι. ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

- Φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη σε νοσοκομεία του ΕΣΥ για ανασφάλιστους και οικονομικά αδύναμους μονογονεϊκές.
- Ψυχολογική και κοινωνική στήριξη παρέχεται από Κοινωνικές Υπηρεσίες όλης της χώρας σε κάθε μονογονεϊκή οικογένεια.

Μονογονεϊκή οικογένεια λόγω απώλειας γονέα

Οι μονογονεϊκές οικογένειες που έχουν προκύψει από τον θάνατο ενός γονέα, το πρώτο πράγμα που πρέπει να αντιμετωπίσουν τόσο τα παιδιά όσο και ο/η κηδεμόνας είναι η διαδικασία του πένθους και στη συνέχεια ο συμβιβασμός με την απώλεια. Τα μικρότερα παιδιά δεν μπορούν να κατανοήσουν ότι είναι μια μη αναστρέψιμη κατάσταση και συχνά έχουν διάφορες φαντασιώσεις ότι ο χαμένος γονέας θα επιστρέψει, ενώ συχνά παρατηρείται και το φαινόμενο της ενοχής. Όλη αυτή η διαδικασία είναι πολύ επίπονη, γιατί ο γονέας προσπαθεί να ξεπεράσει το αρχικό σοκ και το πένθος, ενώ παράλληλα πρέπει να στηρίξει και να καλύψει τις ανάγκες των παιδιών του.

Μονογονεϊκή οικογένεια λόγω διαζυγίου

Στις μονογονεϊκές οικογένειες που έχουν δημιουργηθεί μετά από διαζύγιο, οι διαδικασίες που ακολουθούν είναι το ίδιο έντονες και επίπονες και για τους γονείς, αλλά και για τα παιδιά. Μπορεί μέσα από τον χωρισμό να υπάρξουν διαφωνίες και εντάσεις ανάμεσα στους γονείς, καθώς και θυμός και οδύνη, συναισθήματα που δεν μπορούν να αφήσουν ανεπηρέαστα τα παιδιά, που μπορεί να βιώνουν και αυτά τα ίδια συναισθήματα. Συχνά τα παιδιά εκφράζουν απορίες για τις αιτίες του διαζυγίου ή δυσκολεύονται με την

αλλαγή κατοικίας, σχολείου, περιβάλλοντος κλπ. Ωστόσο, υπάρχει μια πολύ σημαντική διαφορά από την προηγούμενη κατηγορία, διότι και οι δύο γονείς είναι εν ζωή και μπορούν να έχουν μια στενή επαφή με τα παιδιά τους, έστω και αν δεν ζουν όλοι μαζί στο ίδιο σπίτι.

Μονογονεϊκή οικογένεια με έναν ανύπαντρο γονέα

Σε αυτή την κατηγορία συναντάμε συνήθως μητέρες που αποφασίζουν να αναλάβουν την ανατροφή των παιδιών τους μόνες τους. Τα προβλήματα ξεκινούν όταν το παιδί αρχίσει να καταλαβαίνει τη «διαφορετικότητα» της δικής του οικογένειας, για παράδειγμα όταν αρχίσει να πηγαίνει σχολείο. Η μητέρα τότε οφείλει να δώσει κατανοητές απαντήσεις στο παιδί για τους λόγους που την οδήγησαν σε αυτή την επιλογή, χωρίς ωστόσο να μεταφέρει αρνητικά μηνύματα για τον βιολογικό πατέρα και τονίζοντας ότι το να είσαι διαφορετικός δεν είναι κακό. Άλλωστε, παρά το γεγονός ότι τα παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών έρχονται πιο συχνά αντιμέτωπα με οικονομικά και ψυχολογικά προβλήματα, μπορεί να μεγαλώσουν σε πιο ασφαλές περιβάλλον, να κοινωνικοποιηθούν καλύτερα και να έχουν καλά πρότυπα συμπεριφοράς σε σχέση με εκείνα τα παιδιά που έχουν και τους δύο γονείς, αλλά δεν υπάρχει ισορροπία στην οικογένεια, στη δομή και στην οργάνωση και οι γονείς είναι απόντες, αδιάφοροι ή κακοποιούν τα παιδιά.

Προς τους γονείς

- Κρατήστε τις ισορροπίες με το παιδί σας - μην προσπαθείτε να αναπληρώσετε την απουσία του άλλου γονέα πραγματοποιώντας κάθε επιθυμία του παιδιού σας και κάνοντάς του όλα τα χατίρια. Τα δώρα δεν υποκαθιστούν τον γονέα.
- Μην κατηγορείτε τον άλλο γονέα σε περίπτωση διαζυγίου και μην αρνείστε να μιλήσετε για τον εκλιπόντα γονιό σε περίπτωση θανάτου.
- Μην προστρέχετε στο παιδί σας για συναισθηματική κάλυψη και μην του ζητάτε να αποφασίζει εκείνο για εσάς - εσείς είστε αυτοί που θα φροντίσετε το παιδί και θα λάβετε τις αποφάσεις.
- Μην βιαστείτε να συνάψετε δεσμό με ένα καινούριο πρόσωπο και να το εισάγετε στη ζωή του παιδιού μόνο και μόνο «για να έχει το παιδί μαμά/παπαδά». Φροντίστε να είστε όσο το δυνατόν περισσότερο σίγουροι για την επιλογή σας.
- Μην ξεχνάτε να είστε ανοικτοί συναισθηματικά απέναντι στο παιδί σας και να εκφράζεστε. Είναι προτιμότερο να εξηγήσετε στο παιδί πως είστε στενοχωρημένοι με κάτι, παρά να προσποιείστε πως είστε μια χαρά.
- Φροντίστε να διαλύσετε κάθε υποψία του παιδιού πως μπορεί να φταίει εκείνο για το διαζύγιο/θάνατο/άρνηση του γονιού και να του επιβεβαιώσετε την αγάπη σας.
- Φροντίστε τον εαυτό σας, δεν είστε μόνο γονιός!
- Αφήστε πίσω τις τύψεις και τις ενοχές. Είστε χωρισμένοι γιατί αυτό κρίνατε πως ήταν η καλύτερη απόφαση.
- Να θυμάστε πως τα παιδιά ευτυχούν με την αγάπη. Όσο δείχνετε την αγάπη σας στο παιδί σας μπορείτε να είστε σίγουρος πως μεγαλώνετε ένα ευτυχισμένο παιδί!

